

12. La comunicació oral

Saber escoltar i saber parlar bé són qualitats imprescindibles per a poder desenvolupar unes bones relacions personals i socials. Als alumnes els facilitarà un millor aprenentatge i, de ben segur, un bon desenvolupament professional al llarg de la vida.

La comunicació oral consisteix en la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. Escoltar i parlar, en la major part dels casos, s'associen perquè es produeixen en un context d'interacció en el qual els interlocutors són alternativament emissors i receptors. Hi actuen, per tant, les capacitats de comprendre, expressar-se i dialogar o conversar. La comprensió de textos orals és un dels procediments que l'alumnat practica més sovint en situacions habituals, formals i no formals, i que també s'utilitza per aconseguir aprenentatges. A més, la competència oral constitueix un factor d'integració social de les persones, ja que facilita, mitjançant els intercanvis amb els altres, l'elaboració i l'expressió d'idees, opinions i sentiments, i la construcció del propi pensament. Cal preparar l'alumnat per als dos tipus de discursos existents: el discurs produït per una sola persona (com és el cas d'una xarrada, una ponència o un recital de poesia) i per al discurs plurigestionat, és a dir, quan hi intervenen diferents persones que intercanvien contínuament els papers d'emissor i receptor del missatge.

En la interacció oral és on es posen en joc els processos de la comprensió i l'expressió de forma conjunta. És molt important practicar-ho en contextos relacionats amb la vida escolar i de l'entorn, perquè els alumnes s'expressen amb claredat i rigor. També és important que el professorat cerque espais i temps per portar a terme activitats ben planificades que facen que l'alumne pugui avançar en el seu discurs oral i s'adone del seu progrés.

Evidentment, també cal tenir present que un comunicador competent també fa servir elements comunicatius no verbals i aplica els coneixements lèxics, gramaticals i textuals per interpretar i expressar missatges orals.

Per tant, si ens preguntem què vol dir parlar bé, la resposta és que parlar bé suposa saber adaptar el llenguatge verbal i el no verbal a situacions i propòsits comunicatius diversos.

Tanmateix, sabem que l'aprenentatge de la llengua oral i la seua evolució no es produeixen de manera natural. Molts dels components de la competència oral només es podran aprendre si algú els ensenya directament i, alhora, dona l'oportunitat de participar en situacions comunicatives que en requereixen l'ús. Els alumnes, tots sols, només desenvolupen una forma discursiva, la conversa.

Saber comunicar-nos amb diferents graus de formalitat i en diferents àmbits d'ús no resulta senzill. Saber ajustar les paraules a una intenció comunicativa i aconseguir dos dels objectius que confiem a la “paraula dita” —l’intercanvi d’informació i l’establiment d’unes relacions respectuoses i, si és possible, cordials— requereix un aprenentatge lent.

En la societat actual, l’oralitat forma part del concepte d’alfabetització bàsica. I augmenten les situacions que requereixen el domini de nivells “orals formals”. D’altra banda, no es pot traçar una separació precisa entre el llenguatge oral i l’escrit: hi ha escrits per a ser dits i orals per a ser escrits i ambdós són imprescindibles per a la construcció de coneixements.

Així doncs, en l’àmbit de l’escolaritat obligatòria el domini creixent de les competències orals (emissió, recepció i interacció) resulten fonamentals, potser fins i tot imprescindibles, per a:

- Interactuar a l’aula.
- Adquirir coneixements i aprendre a pensar.
- Comprendre i compartir les lectures.
- Aprendre a escriure.
- Aprendre a parlar.

Activitats:

1.- Imagina que el teu centre ha convidat un artista conegut de la ciutat (o comarca) a fer una conferència adreçada als alumnes d’un nivell. Prepara el guió d’una intervenció d’uns 5 minuts que hauràs de fer per a presentar el o la conferenciant als assistents. Intenta que el discurs tinga aquesta estructura:

- Introducció: Situació que ha portat el centre a convidar aquest escriptor.
- Desenvolupament: Algunes dades sobre l’obra i la persona del convidat. Referència destacada a tot allò que ens pot aportar escoltar-lo.
- Conclusió: Agraïment per la visita i invitació a escoltar amb atenció les seues paraules.

2.- En els últims anys, el moviment feminista ha posat en el centre del debat públic moltes qüestions que fins ara n’ocupaven només els marges. Alguns sectors del professorat, fins i tot, han proposat incloure una assignatura de feminisme entre l’optativitat que s’ofereix a l’alumnat. Participes en un debat al voltant d’aquesta qüestió amb la teua tutoria per a extraure idees. Organitza’t una breu exposició per a introduir els alumnes en aquest tema que continga informació rigorosa.